

Het Literatuurhuis bestuursverslag 2018

De meest heugelijke gebeurtenis voor het Literatuurhuis in 2018 was onmiskenbaar de eerste editie van het vernieuwde ILFU International Literature Festival Utrecht: een twee weken durend festival waarmee we beoogden 20.000 mensen op de been te brengen voor boeken, schrijvers, dichters en andere woordkunstenaars. Velen versleten ons voor gek: het festival zou veel te lang duren en zoveel publiek zou er echt niet zijn voor literatuur. We bewezen de sceptici ongelijk. Het ILFU werd een daverend succes, met alomtegenwoordige aandacht tot in het NOS Journaal aan toe. Gevoegd bij de vijftig andere activiteiten van het Literatuurhuis, werd dit het meest succesvolle jaar uit de geschiedenis van onze stichting. Tot nu toe, wel te verstaan, want voor de komende jaren hebben we nog veel meer in petto.

International Literature Festival Utrecht

Het nieuwe International Literature Festival Utrecht (ILFU) vond van 15 tot en met 29 september 2018 plaats op diverse locaties in Utrecht. De stad stond twee weken lang in het teken van literatuur, met optredens van internationale auteurs, een twaalf dagen durende voorleesmarathon, de eerste Utrechtse Boekenmarkt, een Young Adult middag en samenwerkingen met boekwinkels, de bibliotheek, de Universiteit Utrecht, het Nederlands Filmfestival, de Utrechtse theaters en vele andere partijen.

Voorheen organiseerde Het Literatuurhuis diverse kleine en grote festivals per jaar. Deze afzonderlijke festivals waren 'genre-gericht': De Nacht van de Poëzie richt zich op de poëzie, festival Literaire Meesters op erfgoed en city2cities/ILFU op de internationale roman. Met het vernieuwde ILFU werd een nieuwe weg ingeslagen: de bestaande ingrediënten werden gebundeld, er werden andere elementen aan toegevoegd en zo ontstond een nieuw, groots opgezet internationaal festival. Een festival dat niet *genre-gericht* is maar *lezersgericht*: het festival wil een trefpunt zijn voor alle lezers. Aan de keuze voor deze nieuwe opzet is een intensief voortraject voorafgegaan, met onder andere gesprekken met team en bestuur van Het Literatuurhuis en met de belangrijkste subsidiënten.

Het eerste ILFU werd een groot succes. Het festival begon op het Utrecht Uitfeest met onder meer een boekenmarkt op het Vredenburg en eindigde met De Nacht van de Poëzie. In de tussenliggende weken trokken Julian Barnes, John Irving en Paolo Cognetti uitverkochte zalen. Duizend vrouwen lazen op Utrecht Centraal voor uit Anna Karenina, niet alleen in het Nederlands maar ook in het Russisch, Sloveens, Perzisch, Fries en nog tientallen andere talen, tot gebarentaal aan toe. Honderden jongeren bezochten de Young Adults-middag en stonden vervolgens twee uur in de rij om hun boek te laten signeren door schrijfster Becky Albertalli. De Turkse protestzangeres Selda Bağcan zong in de Grote Zaal van TivoliVredenburg

Turkse gedichten voor een divers publiek van 1500 Turkse Nederlanders, Nederlandse Turken en mensen met een variëteit aan andere achtergronden. Ook bevatte het ILFU de 'Humanities Night' met Salman Rushdie, de 'Anna Karenina Gala Night' als een feestelijke ode aan het wereldberoemde boek van Tolstoj, diverse Book Clubs, boekhandelwandelingen, schrijversoptredens en natuurlijk de Nacht van de Poëzie als daverende afsluiting van het festival. De media-aandacht was overweldigend. Kranten en tijdschriften raakten niet uitgeschreven over het ILFU en de start van de Anna Karenina Marathon haalde zelfs het NOS Journaal. Het was meteen duidelijk: met het nieuwe ILFU heeft Utrecht er een festival bij dat voor Nederlandse begrippen ongekend is.

Programma

Het programma was opgebouwd rond de volgende programmaliijnen:

- opening op het **Utrecht Uitfeest** met op 15 september de officiële start van de voorleesmarathon door wethouder Anke Klein en bekende voorlezers als Hanneke Groenteman, Loretta Schrijver en Victoria Koblenko (in het Russisch). Op 16 september namen 140 antiquarische boekhandelaren deel aan de eerste **Utrechtse Boekenmarkt** op het Vredenburg. Ook was er een vijf uur durende boekenparade in de Grote Zaal van TivoliVredenburg met o.a. Anna Enquist, Peter Zantingh, Kerim Göçmen, Nora Fisher, Broeder Dieleman en Brad Watson.
- **De 36ste Nacht van de Poëzie**. Het festival sloot op 29 september af met een wederom ijzersterke en goed bezochte editie van de Nacht van de Poëzie. Negentien dichters en zes muzikale acts vormden het programma.
- **De Pop Up Book Store** en **Book Clubs**. Het Literatuurhuis was alle dagen van het festival geopend als 'festivalhart' voor informatie en boekverkoop. Hier vonden ook vijf 'Book Clubs' plaats, waar liefhebbers in aanwezigheid van de auteur een boek bespraken.
- Programma's rond de **Internationale Roman** waren door het hele festival verweven, met o.a. solo-avond met grootheden als Julian Barnes, John Irving en Paolo Cognetti en de Avond van de Roman met o.a. Éric Vuillard (Frankrijk), Alejandro Zambra (Chili), Fatma Aydemir (Turkije) en Lisa Halliday (Verenigde Staten).
- **Wie Wij Zijn**: het programma waarin jaarlijks de taal, literatuur en cultuur van een in Utrecht sterk vertegenwoordigde groep inwoners met een niet-Westerse afkomst centraal staat draaide dit jaar rond Turkije. Dit programma was door het hele festival verweven, met onderdelen tijdens het Uitfeest en op de Avond van de Roman en een indrukwekkend optreden van de Turkse protestzangeres Selda Bağcan en haar band Boom Pam in de Grote Zaal van TivoliVredenburg op 25 september. Ook stelden we weer een 'Wie Wij Zijn'-bundel samen, die een introductie vormt op de Turkse literatuur.
- het thema van de eerste **Humanities Night**, een avond waarin literatuur, filosofie en wetenschap hand in hand gaan, was 'Helden en Schurken'. Deze in samenwerking met het Centre voor de Humanities van de Universiteit

Utrecht georganiseerde avond bood een gevarieerd programma, met als hoogtepunt het gesprek dat Hans Bouman voerde met Salman Rushdie.

- **Multi-disciplinair:** omdat literatuur aan de basis staat van diverse andere kunstuitingen zochten we nadrukkelijk naar de samenwerking met andere kunst disciplines. We programmeerden een dag met het Nederlands Film Festival rond films gebaseerd op boeken en we werkten samen met Theater Kikker, Stadsschouwburg Utrecht en de opleiding HKU Writing for Performance.

- Het vier keer eerder georganiseerde festival '**Literaire Meesters**' is nu onderdeel van het ILFU, met in deze eerste editie een uitgebreid programma rond de Rus Lev Tolstoj. Tolstoj werd 190 jaar geleden geboren en publiceerde 140 jaar terug zijn grote roman *Anna Karenina*. Tijdens het festival stonden Tolstojs leven en werk centraal in een twaalf dagen durende voorleesmarathon, een avond over *Anna Karenina*, een tentoonstelling en een documentaire.

- **Educatie & participatie:** speerpunten van het nieuwe ILFU. In de eerste editie was de voorleesmarathon de belangrijkste mogelijkheid tot participatie en waren er het programma Bieb voor Kids (2 – 10 jaar), de Kindernacht van de Poëzie (6 – 12 jaar), het programma het YALFU rond de Young Adult roman (15 – 25 jaar), het scholenbezoek aan de Nacht van de Poezie (15 – 20 jaar) en de Book Clubs.

- **Utrecht.** Natuurlijk stond Utrecht als Unesco City of Literature ook volop in de schijnwerpers tijdens het ILFU, met o.a. literaire wandelingen en literaire optredens in boekhandels. Ook reikte burgemeester Van Zanen de C.C.S. Crone Stipendia aan de beloftevolle schrijvers Radna Fabias, Mia You en Hanneke van Eijken.

Een uitgebreide terugblik op het programma is te vinden in het eindverslag ILFU 2018.

Samenwerkingen

Met tal van partijen is samengewerkt tijdens het ILFU, onder andere TivoliVredenburg, Bibliotheek Utrecht, Nederlands Film Festival, Universiteit Utrecht/Centre for the Humanities, de Literaire Boekwinkel, Salon Saffier, Boekhandel Bijleveld, de Utrechtse kinderboekwinkel, Broese Boekverkopers, Hinderickx&Windericks, Bruna, VPRO, Louis Hartlooper Complex, Theater Kikker, Instituto Cervantes, Savannah Bay, CPNB, Nederlandse Spoorwegen (NS Stations en NS Reizigers), AKO, Utrecht Marketing, Le Guess Who, Ambo Anthos, Arbeiderspers, Atlas|Contact, De Bezige Bij, De Fontein, Lemniscaat, Luitingh-Sijthof, Nieuw Amsterdam, Nijgh & Van Ditmar, Orlando, Ploegsma, Podium, Polis, Prometheus, Uitgeverij Jurgen Maas.

Publiek

Het ILFU heeft in totaal **21.859 bezoekers** getrokken. Hiermee is het bezoekersaantal van de gezamenlijke festivals die in het ILFU zijn opgenomen ruimschoots overschreden. Dit aantal bevat zowel bezoekers

voor de betaalde activiteiten als voor activiteiten die gratis toegankelijk waren, zoals de Utrechtse Boekenmarkt en de Anna Karenina Marathon.

Uit de bezoekersenquête, die door ruim 600 mensen is ingevuld, blijkt niet alleen dat de bezoekers de kwaliteit en programmering van het festival hoog waardeerden maar ook dat er een 'nieuw' publiek is bereikt, dat mensen op het idee zijn gebracht om nieuwe/andere boeken te lezen en dat het festival een landelijk publiek heeft bereikt.

Bijna 30% van de geënquêteerden gaf aan gewoonlijk nooit literaire evenementen te bezoeken en nog eens 12% doet dat nauwelijks. Meer dan de helft van de bezoekers had nooit eerder een activiteit van Het Literatuurhuis bezocht. Hieruit blijkt dat we naast de echte liefhebbers ook een ander publiek hebben bereikt dan gebruikelijk is voor literaire evenementen. Zo gaven ook de boekhandelaren van de boekenmarkt aan dat ze aan hun kraam een combinatie van gericht en 'nieuw' publiek troffen.

Dat ons publieksbereik heel breed was, blijkt ook uit andere cijfers. Zo was 23% van de bezoekers jonger dan 35 jaar (waarvan 12,5% jonger dan 25) en daarnaast ook 20% ouder dan 65. 23% van de respondenten gaf zelfs aan normaal gesproken nooit of nauwelijks boeken te lezen, terwijl 30% juist aangaf meer dan 20 boeken per jaar te lezen.

We hebben ook gevraagd naar de herkomst van de bezoekers. 45% van de bezoekers kwam uit de stad Utrecht en 15% uit de regio. Maar liefst 40% procent kwam van buiten de regio Utrecht. De volledige resultaten uit de bezoekersenquête zijn na te lezen in het eindverslag van ILFU.

Toekomst

Na het grote succes van de eerste editie in 2018 is het ons duidelijk dat we de juiste weg zijn ingeslagen. De tweede editie van het festival wordt een zeer belangrijke editie: we willen het bestaande succes evenaren en er het liefst nog een schepje bovenop doen. Vooralsnog kiezen we er daarom voor van ILFU een biënnale te maken: de eerstvolgende editie zal dus in 2020 plaatsvinden. De voornaamste reden hiervan is dat het festival nu nog te zwaar leunt op eenmalige externe bijdragen van fondsen en sponsors. Voor de eerste editie hebben we daar anderhalf jaar aan gewerkt. Het vergt te veel tijd om deze middelen bij elkaar te brengen om de ontwikkeling, programmering en publiciteit van de tweede editie niet in het gedrang te laten komen. De organisatie kiest dus voor een investering in de lange termijn door met de edities in 2018 en 2020 een solide basis te leggen voor een (hopelijk jaarlijkse) voortzetting van het festival.

Al in de bestuursvergaderingen van 5 en 10 juli 2018 is het biënnale-model besproken. De definitieve beslissing om de tweede editie niet in 2019 maar in 2020 te organiseren viel uiteindelijk in het najaar nadat het ILFU uitgebreid was geëvalueerd met alle partners en betrokkenen.

NK Poetry Slam

Op zaterdag 26 januari, tijdens de landelijke Poëzieweek, vond voor de 16^{de} keer het NK Poetry Slam plaats. Acht slammers streden tegen elkaar om de titel 'Slampion 2018', een geldprijs van duizend euro en de Gouden Vink-wisseltrofee. De vakjury bestond dit jaar uit dichter, romancier en theatermaker Peter Verhelst (tevens schrijver van het poëzieweekgeschenk), dichter en performer Charlotte van den Broeck (tevens genomineerd voor de VSB Poëzieprijs) en rapper Fresku. Tijdens de halve finales in De Bastaard en Hofman hadden acht deelnemers zich voor het NK geplaatst: Tijdelijke Toon, Sacha Landkroon, Merlijn Huntjens, Arnoud Rigter, Ozan Aydogan, Ivan Words, Martje Wijers en Asha Karami. Net als ieder jaar beoordeelde niet alleen de jury inhoud en performance van de kandidaten maar ook het publiek, door middel van de applausmeter. In een zinderende finalebattle namen Ozan Aydogan en Asha Karami het tegen elkaar op en hoewel de jury unaniem Asha nomineerde als winnaar bekroonde het publiek Ozan Aydogan tot winnaar. Hij nam de trofee en het geldbedrag mee naar huis en mocht Nederland vertegenwoordigen tijdens het EK en WK poetry slam. Het Literatuurhuis organiseerde in 2018 ook weer maandelijks de U-Slam in Theatercafé De Bastaard.

Wintereditie van de Nacht en Poëzie

Op 11 januari 2018 was er weer de winterse editie van de Nacht van de Poëzie, waar net als in eerdere jaren de vijf genomineerden voor de VSB poëzieprijs centraal stonden. Het 19^{de}-eeuwse kerkje op de Boothstraat was dit keer de sfeervolle locatie. Daar traden Joost Baars, Charlotte van den Broeck, Marije Langelaar, Tonnus Oosterhoff en Mieke van Zonneveld op voor een uitverkochte zaal, met cabaretduo Yentl en de Boer als entr'acte.

Poëzie in de Molen

In 2018 was er nog een poëzie-evenement. Op 12 april organiseerde Het Literatuurhuis in samenwerking met Uitgeverij Podium in Houtzaagmolen de Ster een feestelijke avond rond vier nieuwe bundels van Kira Wuck (*De zee heeft honger*), Krijn Peter Hesselink (*Toondoof*), Peter Swanborn (*Het Wolkenreparatieatelier*) en Gerda Blees (*Dwaallichten*). Naast korte interviews en voordrachten van de dichters trad singer-songwriter Dries op.

Literatuurhuis Academie

Het succesvolle cursusprogramma dat we onder de naam 'Literatuurhuis Academie' op de eigen locatie aan de Oudegracht organiseren is in 2018 verder gegroeid. In samenwerking met gespecialiseerde docenten hebben we zeven cursusreeksen georganiseerd en drie workshops. In februari gaven de presentatoren van het NK Poetry Slam, Babs Gons en Daan Doesborgh, een workshop Poetry Slam. Ingmar Heytze gaf samen met vier gastdocenten een (vervolg)cursus poëzie schrijven en Maarten van Buuren startte met een cursusreeks rond het lezen van *Op zoek naar de verloren tijd* van Marcel Proust. De nieuwe docent Dieuwertje Mertens besprak met haar cursisten een aantal hedendaagse geëngageerde romans van auteurs uit

verschillende windstreken rond het thema migratie. Hans Achterhuis doceerde over het lezen van literatuur volgens de filosofie van Hannah Arendt en Peter de Voogd gaf een cursus over twintigste-eeuwse Engelse Poëzie. Ook het schrijven van proza kwam aan bod, in een cursusreeks van Manon Uphoff. Voor gevorderde schrijvers waren er masterclasses door Thomas Verbogt. In totaal namen 147 mensen deel aan deze cursussen en workshops.

Film en lezing

Ook in 2018 organiseerden we weer diverse filmprogramma's. In samenwerking met het Nederlands Film Festival verzorgden we een nagesprek met Esther Gerritsen na afloop van de film op basis van haar boek *Dorst*. In de maand dat de jubileumuitgave van Jeroen Brouwers' beroemdste boek *De Zondvloed* uitkwam vertoonden we de documentaire *Lotgevallen – de verzonkenen*, met een inleiding van Kenneth van Zijl. In het kader van het Hugo Claus jaar vertoonden we de documentaire *Wreed geluk. Claus, Vlaanderen en de liefde'* met een inleiding door Suzanne Holtzer, schrijfster van *Hugo Claus con Amore*.

Ook vertoonden we de film *Un Amour du Swann*, op basis van *Op zoek naar de verloren tijd* van Marcel Proust. Vertaler Rokus Hofstede verzorgde een inleiding.

Awater Vertaald en Filter Vertaalprijzen

Sinds 2011 heeft Het Literatuurhuis de traditie om jaarlijks nieuwe vertalingen te laten maken van het gedicht *Awater* (1934) van Martinus Nijhoff. In 2018 is het gedicht in het Russisch vertaald door Irina Michajlova en in het Slowaaks door Adam Bzoch. Op Wereldboekendag 23 april gingen beiden in gesprek met dichter Thomas Möhlmann over hun bevindingen. Ook op 23 april werd de Filter vertaalprijs uitgereikt in Houtzaagmolen De Ster. Genomineerd waren Kiki Coumans voor *Het raam staat open* van Guillaume Apollinaire, Piet Gerbandy en Casper de Jonge voor *Poëtica* van Aristoteles, Martin de Haan voor *Riskante relaties* van Pierre Choderlos de Laclos, Lisa Thunissen voor *De Cowboykampioen* van Aura Xilonen en Han van der Vegt voor *Omeros* van Derek Walcott. Uiteindelijk werd Martin de Haan uitgeroepen tot vertaler met de beste vertaling van het afgelopen jaar en won hij 10.000 euro, een bedrag dat door diverse uitgevers en instellingen bij elkaar is gebracht.

Verhuur

Het Literatuurhuis heeft haar ruimte dit jaar 23 keer verhuurd aan organisaties en activiteiten die gelieerd zijn aan literatuur. De hoofdmoot daarvan bestond uit activiteiten van de Schrijversacademie en de Auteursbond. Daarnaast waren er enkele boekpresentaties. De opbrengsten uit verhuur (inclusief de bijbehorende catering) bedroegen 2.156 euro. Dit is een forse afname ten opzichte van 2017, toen de exploitatie 8.086,- euro opbracht. Dit heeft er mee te maken dat door de toename van het aantal cursussen Het Literatuurhuis minder beschikbaar is voor verhuur. In 2019 is

besloten het aantal verhuringen en kleinere activiteiten nog verder af te bouwen, om – passend bij de aanscherping van het profiel van Het Literatuurhuis – steeds meer ruimte te bieden aan activiteiten onder de merknaam ILFU.

Samenwerkingen

Ook in 2018 werkten we met veel verschillende partijen samen, deels in het kader van het ILFU (zie boven) en deels daarbuiten. Zo organiseerden we voor de tiende maal een literair programma op Lowlands, dit keer met als aanleiding het werk *Junkieverdriet* van de jong overleden Vlaamse dichter Jotie T’Hooft. Ook namen we de literatuurprogrammering van het succesvolle internationale filosofiefestival Thinking Planet in TivoliVredenburg voor onze rekening. We programmeerden een ‘openluchthuiskamer’ tijdens het KNUS-festival, de culturele kerstmarkt van Utrecht Marketing, half december in de binnenstad. Op onze eigen locatie was er maandelijks een bijeenkomst van de ‘Literatuurjongeren’ voor jonge aspirant schrijvers, georganiseerd door de organisatie Wintertuin uit Nijmegen. En op 12 maart organiseerden we in samenwerking met uitgeverij Ambo/Anthos, het Centre for the Humanitas, het Vlaams-Nederlands Huis de Buren en TivoliVredenburg ‘De Onverwachte jaren Zestig’ rond het nieuwe boek van literatuurwetenschapper Geert Buelens. Zaal Cloud Nine was volledig uitverkocht.

Utrecht Unesco City of Literature

Eind oktober 2017 werd Utrecht benoemd tot Unesco City of Literature. De eretitel is ons toegekend vanwege het enorm rijke literaire verleden van de stad, maar zeker ook om de letteren in de toekomst nog meer te laten bloeien. Het Literatuurhuis heeft de nominatie gecoördineerd, maar de titel is bedoeld voor de hele sector. In 2018 zijn, naast het ILFU als nieuw jaarlijks festival en publieksmanifestatie van de Unesco-titel, een aantal acties ondernomen in het kader van de titel. We hebben geparticipeerd in verschillende internationale projecten, zoals het door Heidelberg City of Literature geïnitieerde ‘poetic encounters’, een handgemaakte bloemlezing met bijdragen van 51 auteurs uit alle Unesco Cities of Literature. Vanuit Utrecht waren er bijdragen van Onno Kusters en Hanneke van Eijken. Ook waren er deelnames aan het Tartu Prima Vista Festival (Onno Kusters), aan de Cities of Literature Summer Reads van Nottingham met ‘Een schitterend gebrek’ van Arthur Japin en aan Krakow Multipoem (projecties van citaten op gebouwen in Krakau) met een gedicht van Hendrik Marsman.

Maar om de mogelijkheden en kansen van de eretitel ten volle te benutten is er meer nodig. Daarom heeft Het Literatuurhuis tijdens het ILFU 2018 een bijeenkomst voor alle stakeholders van City of Literature georganiseerd. Om een beeld te krijgen van wat de mogelijkheden van de titel zijn, hebben we vertegenwoordigers van drie andere Unesco Cities of Literature uitgenodigd, die een presentatie gaven met inspirerende ideeën, *best practices* en toonaangevende activiteiten in hun eigen stad: Ali Bowden,

directeur van Edinburgh City of Literature Trust (Edinburgh was in 2004 de eerste City of Literature), Sandeep Mahal, directeur van Nottingham City of Literature en Damjan Zorc, coördinator van Ljubljana City of Literature. Uit deze presentaties bleek de veelzijdigheid aan mogelijkheden en programma's als het gaat om literair toerisme, stimuleren van lezen, internationale samenwerking en marketing. Maar ook dat dit alles niet mogelijk is zonder een gedegen organisatie (ieder van deze steden beschikte over een eigen 'City of Literature organisatie' met twee of drie medewerkers) en de steun van grote partners als de gemeente en de Universiteit. In 2018 is een aantal van 1280 werkuren besteed aan de uitvoering van City of Literature, uren die niet waren begroot en net als in 2016 en 2017 in de praktijk zijn uitgevoerd als onbezoldigd overwerk van de Literatuurhuismedewerkers. Het bestuur acht deze situatie niet langer verantwoord en evenmin wenselijk, gezien de potentie die de UNESCO-toekenning bij een voldoende geëquipeerd bureau heeft. In april 2019 presenteert Het Literatuurhuis daarom een meerjarenvisie voor Utrecht UNESCO City of Literature die de basis moet vormen voor een solide programma op dit gebied in de komende jaren.

Resultatenoverzicht 2018

Totaal aantal activiteiten in 2018: 70

Totaal aantal verhuur activiteiten: 23

Totaal: 93

1. bezoekersaantallen

Activiteit	2018	2017
International literature Festival Utrecht	21859	-
ILFU - De Nacht van de Poëzie	1933	2110
ILFU – Overig	19926	3255
Poetry Slam	1191	1287
Culturele Zondagen	Nvt	621
Externe festivals (Lowlands, KNUS)	569	4863
Maandelijks programma	504	1048
Samenwerkingen	943	719
Academie	147	122
Verhuringen	391	729
Totaal aantal bezoeken	25.604	14.754

Bezoekersonderzoek

Er is in 2018 publieksonderzoek uitgevoerd onder de bezoekers van het ILFU.

2. Aantal bezoeken website & social media, mediawaarde

In 2018 werden drie nieuwe websites opgeleverd, namelijk van ILFU (1 augustus 2018), Nacht van de Poëzie (1 augustus 2018) en NK Poetry Slam (1 december 2018). Aan deze websites is Google Analytics gekoppeld. De resultaten zijn opgenomen in het onderstaande overzicht. Voor de nieuwe City of Literature website zijn nog geen Google Analytics gegevens beschikbaar (de website van de kandidatuur uit 2017 is in de loop van 2018 vervangen door een nieuwe site, waarvoor nog geen gegevens beschikbaar zijn).

2a Unieke bezoekers

Website	2018	2017
www.hetliteratuurhuis.nl	26.638	51.982
www.ilfu.nl	33.651	*
www.nachtvandevoezie.nl	7.954	11.459
www.literairemeesters.nl**	846	663
www.poetryslam.nl	9.002	10.683
www.ipoeetry.nl**	7.695	8.112
www.cityofliterature.nl*	*	37.483
Totaal	85.786	120.382

* cijfers helaas niet bekend

** deze sites worden niet meer actief bijgehouden en worden in 2019 gearchiveerd en uit de lucht gehaald.

Aantal bezoeken

Website	2018	2017
www.hetliteratuurhuis.nl	28.844	63.476
www.ilfu.nl	51.679	*
www.nachtvandevoezie.nl	11.146	16.354
www.literairemeesters.nl**	862	696
www.poetryslam.nl	11.488	14.201
www.ipoeetry.nl**	8.459	9.175
www.cityofliterature.nl*	*	45.729
Totaal	112.578	149731

2c Pageviews

Website	2018	2017
www.hetliteratuurhuis.nl	65.303	106.702
www.ilfu.nl	142.060	*
www.nachtvandevoezie.nl	28.998	52.034
www.literairemeesters.nl**	1.177	1.128
www.poetryslam.nl	30.902	37.880
www.ipoeetry.nl**	15.818	17.235
www.cityofliterature.nl*	*	144.834
Totaal	284.258	359.813

Social Media volgers en abonnees nieuwsbrieven

Aantal volgers	2018	2017
<u>Het Literatuurhuis</u>		
Twitter	4.164	3.901
Facebook	3.550	
Instagram	1.261	211
<u>ILFU</u>		
Twitter	484	
Facebook	1.958	
Instagram	807	
<u>Nacht van de Poezie</u>		
Facebook	3.617	
<u>NK Poetry Slam</u>		
Facebook	1.667	
<u>City of Literature</u>		
Twitter	542	
Facebook	711	211
Instagram	415	
Social media totalen (in 2017 niet uitgesplitst)		
Facebook	11.503	8.183
Twitter	5.190	3.901
Instagram	2.481	211
Abonnees nieuwsbrieven		
Het Literatuurhuis	6.461	6.164
Utrecht Unesco City of Literature	280	211

Mediawaarde publiciteit:

De mediawaarde van aandacht voor het ILFU 2018 is door knipselservice 'Clip-it' berekend op een bedrag van **€ 742.209,-**. Dat is exclusief de waarde van de items op radio en televisie, zoals het item in het NOS Journaal, diverse items in RTL Koffietijd en verschillende items op Radio 1.

3. Organisatie

Bestuur

Het bestuur van stichting Het Literatuurhuis bestond in 2018 uit:

De heer Jos Lemaier, voorzitter

De heer Wiljan van den Akker, secretaris

De heer Willem Stolwijk, penningmeester, tot 15-03-2018

De heer Gert van Oort, penningmeester, vanaf 15-03-2018

Mevrouw Rudi Wester, lid
Mevrouw Geneviève Waldmann, lid
Mevrouw Ilja Klink, lid, vanaf 15-03-2018

Het bestuur kwam in 2018 vijfmaal bijeen, te weten op 21 maart, 2 mei, 5 juli en 10 juli en 28 november. Van deze vergaderingen zijn verslagen gemaakt waarin de besluiten en actiepunten zijn vastgelegd.

Personeel

In 2018 bestond de staf van Het Literatuurhuis uit gemiddeld 4,9 fte. Esther van Velden (marketing) is per 1-2-2018 uit dienst getreden. Haar werkzaamheden zijn tijdelijk uitgevoerd door Sarie Hertgens. Vanaf 01-06-2018 is Akkie Groen in dienst getreden als hoofd marketing en vanaf 01-09-2018 Monique Dirven als zakelijk leider.

Ten behoeve van de organisatie van het nieuwe International Literature Festival Utrecht zijn enkele tijdelijke medewerkers in dienst genomen, namelijk Fleur van Greuningen, Channa van Dijk en Susanne van der Kraan. Carlijn van Ravenstein, Maartje Bolt, Lianne Groen en Sandra van Mook waren als freelancers bij het ILFU betrokken. Marianna Sterk is op freelance basis betrokken geweest bij het voeren van gesprekken met stakeholders van City of Literature. De organisatie kreeg ondersteuning van in totaal 80 vrijwilligers.

Vaste medewerkers in 2018:

Michaël Stoker, directeur & programmering (1,0 fte)

Monique Dirven, zakelijke leiding (0,95)

Akkie Groen, marketing (0,89 fte)

Eline Driest, productie (0,8 fte)

Sophie Kok, productie & programmering (0,8 fte)

Samenvatting resultaten

	2018		2017
Aantal activiteiten	93	+72%	54
Aantal bezoekers	25.604	+100%	12.759
Aantal unieke website bezoekers	85.786	Cijfers niet vergelijkbaar	120.382
Omzet	€815.780	+22%	€669.306
Directe inkomsten	€158.067	+50%	€105.171
Structurele overheidssubsidie	€483.293	+10%	€479.913
Eenmalige bijdragen fondsen/subsidies	€178.223	+113%	€83.587

Percentage eigen inkomsten			

Toelichting jaarrekening:

In de jaarrekening zijn de financiële resultaten van Het Literatuurhuis weergegeven volgens Titel 9 boek 2 BW en het Handboek verantwoording Cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2018-2020. Naast de exploitatie van 2018 zijn weergegeven: de herziene begroting uit het meerjarenbeleidsplan 2017-2020 en de exploitatie 2017.

Algemene observaties bij de financiële resultaten:

Baten

De totale omzet bedroeg in 2018 819.583 euro. Dat is fors hoger (+22%) dan in 2017 en ook hoger dan begroot voor 2018. Dit heeft alles te maken met de organisatie van het nieuwe ILFU, dat zeer succesvol is verlopen. Dit leverde een aanzienlijke stijging op het aantal activiteiten, van de inkomsten uit kaartverkoop, van de bijdragen van fondsen en van het aantal bezoekers. Daarmee zijn de doelstellingen van het nieuwe ILFU voor 2018 ruimschoots behaald. Vanwege de keuze om het ILFU als biënnale te organiseren zal 2019 wel een ander beeld geven, zoals ook in het beleidsplan 2019 is beschreven.

Bijdragen

Door het succesvolle verloop van de fondsenwerving voor het ILFU 2018 waren de bijdragen van fondsen in 2018 fors hoger dan in 2017 en ook hoger dan begroot. Private fondsen hebben een bedrag van 118.223 euro bijgedragen (tegenover 83.587 euro in 2017) en daarnaast was er een eenmalige bijdrage uit het evenementenfonds van de gemeente Utrecht van 60.000 euro.

Directe inkomsten

In 2018 werd een bedrag van 158.067 uit directe inkomsten gegenereerd. Dit is een stijging van 50% ten opzichte van 2017. De publieksinkomsten/recettes zijn eveneens sterk gestegen; 132.168 euro in 2018 tegenover 78.353 euro in 2017. Dit is voor een groot deel te danken aan het nieuwe ILFU, en ook de groei van de inkomsten uit cursussen (Literatuurhuis Academie) speelt hierin een rol.

Het percentage eigen inkomsten volgens de norm OCW (directe inkomsten + fondsbijdragen+ incidentele subsidie versus structurele subsidie) kwam in 2018 uit op 70%. In 2017 bedroeg het eigen inkomstenpercentage 40%.

Huisvrienden

In 2018 hadden we 152 huisvrienden voor een totaalbedrag van 4.769 euro. Dit is een groei ten opzichte van 2017 (3.519 euro), die met name is te danken aan alle publiciteit en activiteiten rond het nieuwe ILFU. In 2019

gaan we het huisvriendenlidmaatschap herzien. Door de nieuwe focus op activiteiten rond het merk ILFU is dit noodzakelijk en zijn er ook nieuwe kansen die we optimaal willen benutten.

Structurele overheidssubsidie

Voor de beleidsperiode 2017-2020 kenden de drie overheden in totaal 465.000 euro per jaar (inclusief indexering: 483.293 euro).

Lasten

De lasten waren in 2018 veel hoger dan in 2017; 844.745 euro tegenover 674.173 euro. Dit heeft uiteraard alles te maken met de organisatie van het ILFU, wat niet alleen voor hogere activiteitenlasten (materieel) zorgde maar ook voor hogere personeelslasten door het aannemen van tijdelijke medewerkers ten behoeve van het ILFU.

City of Literature

Het Literatuurhuis heeft in 2018 een bedrag van 12.497 euro besteed aan City of Literature. Het gaat hier om de inzet van een freelance kracht om de wensen en verwachtingen van stakeholders in diverse gespreksrondes in kaart te brengen, het ontwikkelen van de nieuwe website, het organiseren van een stakeholdersbijeenkomst tijdens het ILFU, het participeren in internationale projecten van het City of Literature Netwerk en het bijwonen van de UNESCO-bijeenkomst in Krakau. Deze investering was niet begroot, aangezien de UNESCO-werkzaamheden formeel niet tot de taakstelling van het Literatuurhuis behoren. Om deze reden eindigt de winst en verliesrekening met een negatief resultaat. Ook in 2017 was dat al het geval. Ook toen heeft het Literatuurhuis uit de eigen middelen een bedrag van 12.017 in City of Literature geïnvesteerd, met een negatief saldo tot gevolg. In het jaar 2016, waarin het bidbook is geschreven en geproduceerd, was de investering in City of Literature 21.271 euro. Deze bedragen staan nog los van de tijdsinvestering van medewerkers van Het Literatuurhuis in de activiteiten rond (de verwerving van de titel) City of Literature. In 2018 is een aantal van 1280 werkuren besteed aan de uitvoering van City of Literature. Dit betrof onbezoldigd overwerk van medewerkers van de stichting. De organisatie beoogt in 2019 een apart budget voor zowel de out of the pocket kosten als de ureninvestering van de City of Literature-werkzaamheden te verwerven.

Resultaat

Baten en lasten waren in 2018 redelijk in balans. De bestemmingsreserve vernieuwing website neemt af met 19.282 euro vanwege het opleveren van de nieuwe sites en het afboeken van de nooit live gegane sites. Een tekort van 5.880 euro, veroorzaakt door de City of Literature-werkzaamheden, komt ten laste van de algemene reserve.